

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 26.— Cor.
Pe jumătate an 14.— ..
Pe 3 luni . . . 7.— ..
Pe o lună . . . 2.40 ..
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se in-
napolază

ROMÂNUL

Lupta cea mare.

— Țăranul din România. —

Paris, 4 Februarie.

Se pare că suntem la începutul unei epo-
ce noi pentru România, plină de speranțe
pentru viitorul întregului popor românesc.

Ea redeschide o luptă veche, surdă care
clocotește de multă vreme și a amenințat u-
neori întregul edificiu social. Nimeni până a-
cum n'a avut curajul, să-i dea o satisfacere
completă și de obicei se recurgea la câteva
infime îmbunătățiri pentru a face față ne-
voilor momentului. Pe urmă chestia agrară,
cauza esențială a acestei lupte înăbușite, se
uita din nou până la noi frământări, la noi
turburări.

Țăranul român încrezător în promisiu-
nile celor puternici și stăpâni ai zilei uita și
ei sub imperiul speranței într-o zi de mai bine
toate nedreptățile soartei, se împăca cu gân-
dul, că cel puțin urmașii lui o s'o ducă mai
bine.

Astfel grație încrederii nemărginite a ță-
ranului într-o promisiune solemnă și grație
unor medicamente ușoare lupta dintre clasa
cea avută și cea lipsită de orice mijloc de pro-
ducțiune se închidea din nou pentru câțeva
vreme.

Dar pe când liniștea cea mai profundă
domnea la suprafață și nici un semn nu in-
dica vr'o stare de neliniște, procesul acesta
secular dintre marii proprietari și cei lipsiți
de pământ își urma cursul lui firesc.

Țăranul își alina durerea cu cântecele co-
frului și ale poenii și își petrecea toată ziu-
ca muncind ca un rob pe ogorul strămoșesc.
Toți, câți îl vedeau cu plugul și boii la câmp,
strobând pământul cu drag și voiniceste, îl
vedeau pe deplin mulțumit. Ochii lui aprinși
le frumusețile naturei, cântecul lui plin de vo-
oșia zilelor cu soare, nu dedeau nimănui de
vănuit, că tot sufletul lui se sbate într-o luptă
ără de pereche.

Numai când se întorcea seara rupt de o-
boseală cu plugul la vatră — atunci — l'ați
privit vr'odată? — atunci îi mija ceva pe
tața-i arsă de soare, ceva dintr'o desnădejde
eternă. Cu ochii ațintiți în cenușa vetrii, tur-
burat în gândirea lui simplistă din când în
când de sfârșitul lemnelor verzi, îi vedea pe
toți dinaintea lui, pe acelaș loc cu aceleași ne-
cazuri, învinși de vitregia soartei. Câte su-
ferințe n'au fost îndurate pe acelaș loc, în
aceiași odăiță aplecată, cu o mică ferestruie pe
unde vîsă fumul, vestitoare de zile triste și
grele. Cât n'au suferit moșii și părinții lui —
zadarnic, soarta tot nu se mai îndrepta. Voi-
nici și ei ca el au plecat la luptă când năvă-
lea Țătarul sau Turcul, să cucerească cu sân-
gule lor un trai mai bun pentru el — zadarnic
— zadarnic.

La amintirea atâtor sacrificii de durere,

pieptul i se strânge de desnădejde; amintirile
acestea îl fac să dispereze. Câteva vorbe ro-
stite de jumătate se pierd prin tindă, sunt
vorbele de mângâiere moștenite dela ai lui. —
„Așa a vrut Dumnezeu, să suferim mereu, să
ispășim păcatele altora.”

Țăranul care cu pușca în mână sau cu
plugul pe ogor n'are semen sub soare se îm-
pacă cu gândul, că suferă din cauza altora
după voința divină!

Credința în zilele de mai bine pentru o
vreme îndepărtată îi dă puterea uitării, a
suferinții nemângăiate și-i adoarme orice im-
pulsivitate de revoltă.

Credință! Tu minunat stăpân al sufle-
țelor menite să rabde, să tacă când toate col-
țurile inimii vibrează și toate cutele creierului
ordonă! Binecuvântată moștenire strămo-
șească, tovarăș nelipsit și scump al tuturor
cari au muncit pe plaiurile țării mele! fi veci-
nic mai tare, mai puternică decât gândul lor
ce duce spre lupta dintre frați, ce duce spre
peirea atâtor suflete nevinovate. Credință în
zile de mai bine!

'Un contrast isbitor, între luptele mărunte
date până acum între cele două clase și între
acea care începe, este cu totul caracteristic.

Luptele anterioare erau duse de cei mici
contra celor puternici și erau isvorâte din
amarul durerei și lipsei de hrană. Ele aveau
caracterul răsboaelor civile, din cari întot-
deauna plutocrația a ieșit învingătoare.

Cu totul altfel începe lupta cea nouă. Zi-
cem că începe altfel, pentru că nu ne e dat să
știm, dacă și mai târziu vor fi aceiași factori
cari se răsboiesc cu aceleași mijloace, — sau
în toată focul vor mai fi atrase și alte ele-
mente și se vor schimba și armele de luptă.

Câteva cuvinte dintr'un discurs recent
care orientează asupra originii acestei lupte:
„In razele zilelor de astăzi noi am văzut
zorii zilelor de mâine.”

Adecă lupta cea nouă s'a născut la lumi-
na entuziasmului tânăr și desinteresat dintr'o
credință superbă, că viitorul României stă
în desvoltarea patrimoniului național care
zace în clasa celor mulți și săraci.

Este și va rămânea deapaururi binecuvân-
tată ziua, când țăranul român a impus cu
pușca în mână și cu uralele lui soldătești pa-
cea Orientului, poate chiar pacea Europei în-
tregi. Și pe lângă binele cel mare, practic,
dobândit, acele zile ne-au adus și aceasta re-
velațiune, din care a reeșit câtă energie și
virtute militară trăiește în poporul româ-
nesc. Acest entuziasm rar și acea putere u-
nică de a trece peste interesele tale, când țara
e în joc, au avut puterea să răsune acolo un-
de teama de foc și bubuitul tunului nu pătrun-

sese, în inimile guvernărilor actuali. Și a mai
avut puterea de a arăta, că în România co-
municația sufletească e de acum înainte bine
legată între cei puternici și cei oproșiți, și că
și la noi se poate concepe o luptă pornită de
sus în jos în favoarea celor mulți. El mai se-
pară două lumi cu totul opuse, diametral in-
teresate. De acum înainte hotarele între par-
tidele politice sunt fixate și orientarea asupra
lor ușoară.

Pe de o parte o clasă înzestrată cu pri-
vilegii date de vreme, care ține cu dinții la
menținera lor.

Dincolo un suflu de dragoste curată pen-
tru cei săraci și mici, născut dintr'o adâncă
concepție a dragostei de țară, acea de a da
țării toate posibilitățile pentru a se putea mă-
ri și crește.

Unii cari cer pământ și participare mai
reală la conducerea treburilor publice, alții,
învăluți în purpurul moștenirii pătate de a-
tâtea lipsuri de secrupule, cari nu înțeleg să
renunțe cu nici un preț la asemenea drepturi
prețioase.

Este știut că e un neajuns, o insuficiență
a firii omenești, ca fiecare individ și mai ales
clasele sociale să fie egoiste. Altruistii sunt
excepțiile rare, cari în prezentul nostru ca-
racterizat printr'un materialism exagerat, nu
se găsesc mai de loc. Ceeace ai dobândit nu
dăruiești ușor. Pentru cine cunoaște cât de
puțin istoria universală, nu mai este nici o
taină, că drepturi mari nu se dobândesc prin
dar, ele se cuceresc cu greu și numai cu mari
sforțări generale. Cine nu știe cât sânge a
curs până când democrația a ajuns și ea păr-
tașe la treburile publice?

În această ordine de idei, credem că o
deosebire se impune pentru popoarele tinere.
Câtă vreme lupta se dă pentru cucerirea de
drepturi politice ea este mai puțin sângeroasă
și România în special a avut necrocul să ajun-
gă la Constituția ei actuală grație patriotis-
mului luminat al generației celei mari, boe-
rilor adevărați, și poate grație dragostei ce
o aveau față de tineri, copiii lor, cari se întor-
ceau dela Paris cu ideile democratice ale noiei
Republici concretizate în cele trei cuvinte ne-
peritoare, libertate, egalitate și fraternitate.
De aceea poate, după cum spunea d. P. Carp
la 1910, în camera română, „au lăsat să ca-
dă spada care putea să taie” și au ascultat și
consimțit doleanțele vremii de atunci. Când
însă lupta cea mare apare, care vrea să
transforme radical temelii statului, să îm-
partă pământul, să distrugă deci din funda-
ment privilegiile vremii, atunci rezistența e
dusă la culme — și 1907 este dovada vie.
cum că nici în fața groazei de a-și vedea toa-
tă țara în peire, urmașii acelei generații mari
nu găsesc puterea de sacrificiu și de înălțare
patriotică.

Așa stând lucrurile din trecut, ne oprim
o clipă în fața luptei celei mari care se anunță
în România, în fața expropriării silite și a re-
forme electorale, și ne întrebăm cu grije: Va

fi oare de data aceasta acel suflu de dragoste curată pentru țară mai puternic decât conservatorismul recalcitrant al vremii, și va putea el să-l învingă în momentele actuale într-o luptă pacinică, liniștită? Este el, acest isvor de nenumărate speranțe, acest elan de dragoste pentru țară, rezultatul unei convingeri puternice, care să nu cunoască o altă deviză decât izbândă sau moarte, sau este el numai avântul minunat al momentului, dus de gândul măreț, că ești frate de sânge cu cei ce au turburat o clipă văzduhul Europei cu uralele lor calde și pline de vigoare, — dus de nespusul dor, de a zidi cu acești voynici „infrății cu codrul” o nouă Românie, mai mare și mai puternică? — Este el acest gând așa de tare încât să aducă sacrificii, pe cari istoria nu le-a mai văzut, este acest început începutul luptei celei mari de premenire și consolidare a vieții României, sau nu?

Sunt despărțit de țară printr'un spațiu imens. Prin fereastra camerei mele văd Parisul atotstăpânitor și mare. Pare că doarme liniștit, mulțumit de jertfele trecute. Fiecare colț de pământ e stropit cu sângele fiilor lui cari s'au dus luptând pentru Patrie. A venit vremea de pace, de reculegere, de odihnă adâncă. Și totuși — un gest nenorocit dintr'o cetățuie îl trezește, amintirile răsar, Sena tresaltă! O clipă tot orizontul se întuneacă, Mars vrea să domine. O sfortare teribilă, uriașă, legată de o satisfacție primită din aceea cetățuie îi urmează. Valurile furioase au trecut. Din nou e soare!

Fi-va soarta Bucureștilor mai fericită decât a ta? Cine știe?

În goana nebună după adevăr și dreptate omul zdrobește tot ce i se opune și toate rezistențele dispar. Va fi rezistență? — Tăcere — tăcere. Vremea vine și ea va vorbi.

Dr. Constantin D. Simian.

Tratatul cu guvernul.

Momente.

Arad, 7 Februarie.

După cum am anunțat ieri, membri comisiei de 10 au plecat aseară din Budapesta aproape cu toții. Comitetul național a fost convocat pe 13 și 14 Februarie n. Asupra studiului tratatelor ne orientează următoarele declarații ale d-lui Dr. Teodor Mihali, făcute unui gazetar din Budapesta:

— Ieri — a spus dsa — am continuat tratativele de înțelegere, cu d. prim-ministru. Din partea comitetului național am participat eu și dd. Iuliu Maniu și Valer Braniste. Afară de d. prim-ministru au mai fost de față d. ministru de instrucție Béla Jankovich și secretarul de stat Kuno Klebelsberg. Tratatul s'au învârtit în jurul unor chestiuni bisericești și școlare. E speranță să terminăm în câteva zile cu întreg complexul înțelegerii. În chestiunea înțelegerii cu Românii, au văzut lumina zilei multe combinațiuni neîntemeiate. Pot să constat atâta, că în chestiunea înțelegerii se poate experia multă bunăvoință, atât din parte ungurească cât și din parte românească. Dar atâta e puțin încă. Noi voim să înfrățim o pace statornică și durabilă. Noi voim să încheiem pace, nu cu contele Ștefan Tisza, ci cu națiunea maghiară. Azi contele Tisza e primul ministru, dar cine știe că mâine cine va sta în locul lui. Problema cea mai grea deci e aflarea garanțiilor înțelegerii. Problema aceasta e și mai agravată de împrejurarea, că opinia publică maghiară și presa maghiară urmăresc cu cea mai mare animozitate mersul tratatelor. În astfel de împrejurări, chiar realizându-se înțelegerea, garanțiile legislative vor fi mai târziu, când spiritele vor fi mai liniștite. Atâta pot să afirm, că înțelegerea aceasta e atât în interesul maghiarimeii cât și în al românimeii din patrie. Noi nu cerem decât executarea legii de naționalitate. Cred, că ostenele noastre nu se vor termina fără rezultate. În acest caz, vom convoca comitetul național român la Budapesta, în restimp de 8—10 zile.

Declarațiile contelui Tisza.

În cursul zilei de ieri contele Ștefan Tisza a primit trei delegațiuni, cari i-au înmănat trei diplome de cetățenie de onoare. Delegațiunile veniau din partea comitatului săcuiesc Odorhei, apoi din partea orașelor Neoplanta și Caranse-

beș. Din delegația caransebeșană făceau parte: Burdia Szilárd deputatul și Bordán Oktáv primarul Caransebeșului, apoi dd. Petru Florian, notar municipal, Patriciu Dfăgălina, președintele Comunității de avere, Ionel Piso, Nicolae Stan, Vasile Bănuș și Mitu Cârpan.

La felicitările ocazionale, contele Tisza a dat răspunsuri politice, făcând între altele și următoarele declarații:

— Nu-mi pot imagina un ungur, a cărui inimă să nu tresalte, când gândul lui se abate spre săcuime. Săcuimea a avut în trecut o misiune atât de mare în serviciul cauzei naționale și va avea-o și în viitor...

Idealul meu e să asigur o liberă mișcare tuturor limbilor și confesiunilor din patrie, să realizez egalitatea de drepturi în cadrele statului național maghiar milenar etc. etc.

Cunoaștem bine cu toții cum se continuă firul acestor fel de declarații...

Li s'a făcut Ungurilor nedreptate!

Aceasta e alarma ce se dă cu infrigurare prin bercurile opiniei publice maghiare, azi. În Az Ujság (ziarul tiszai!), d. profesor universitar Kmety Károly se face receptorul strigătelor de alarmă și se arată greu chinuit de faptul, că circumscripțiile electorale vor fi mai mici ca număr de voturi în părțile românești, în vreme ce în ținuturile locuite de blagoslovita nație a lui Arpad numărul voturilor în singuraticile circumscripții va fi mai mare. Are totuși, strășnicul patriot, mângâierea, că ministrul de interne, în virtutea dreptului ce i s'a rezervat prin lege, va distribui, prin ordonanțe, comunele în așa fel, ca „să se afirme pretutindeni escedentul politic al populației maghiare.”

În același timp, ziarul Világ, (care e organul grupării democratice a d-lui Jászil) tratează aceleași nedumeriri, sprijinindu-le pe — statistică.

Arată că circumscripțiile din 18 comitate au fiecare peste 5000 de voturi. Între aceste comitate — numai două sunt românești: Caraș-Severinul și Sălăgiul, unde populația e în 72.2, respective în 59.2 procente româ-

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile Regelui. —

De Ion Scurtu.

Un dar al țarului. — Rusia va smulge României Basarabia. — Turcii se tem de stăpânirea bulgărească. — Tratatul de pace dela San-Stefano. — Protestarea României. — Domnitorul către împăratul Franz Ioseph. — Rușii amenință să dezarmeze armata română! — Răspunsul domnitorului: Românii pot fi zdrobiți în luptă, dar niciodată dezarmați! — O telegramă a țarului. — Domnitorul către tatăl Său. — Scrisoarea țarului. — Aniversarea nașterii domnitorului. Armata română în defensivă față de Ruși.

(Urmare de ieri.)

23 Martie (4 Aprilie). La Viena Brătianu este primit în audiență de Împăratul Franz Joseph, care vorbește cu elogii despre vitejia și dragostea de țară a Românilor, dar crede că fierberea de acum poate numai să păgubiască interesele României.

După amiază Domnitorul primește în audiență pe baronul Stuart, făcându-i aceleași declarații ce s'au date generalului Ghica la Petersburg: În momentul de față, armata română va ști să-și îndeplinească datoria tot atât de bine ca pe câmpiile de bătălie ale Bulgariei! Însă Domnitorul nu poate crede, că amenințarea cu dezarmarea ar fi pornită chiar din partea Împăratului; — acesta nu va vroi să fie dezarmată

o armată, care s'a bătut cu atâta vitejie sub ochii Săi și pe care a distins-o cu mai multe sute de cruci ale Sf. Gheorghe! Baronul Stuart să comunice acestea guvernului rusesc, arătându-i în același timp sincera dorință și nădejdea Domnitorului de a se ajunge la o înțelegere și la restabilirea raporturilor cordiale cu Rusia, prin bunăvoința ce s'ar arăta din ambele părți.

26 Martie (7 Aprilie). Declarațiunile amenințătoare ale Prințului Gorceacoff împotriva României au ajuns, printr'o indiscreție, la cunoștința camerelor române și a Europei întregi. Toată presa europeană ia partea României în contra Rusiei. — Agentul diplomatic al României la Viena raportează, că ambasadorul rus de acolo afirmă pretutindeni că declarațiunile lui Gorceacoff ar fi numai o născocire a guvernului român!

Domnitorul discută cu ministrul Său de externe atitudinea viitoare a României; la nevoie armata și guvernul vor trebui să se retragă în Oltenia.

27 Martie (8 Aprilie). Din partea Împăratului Alexandru sosește următoarea telegramă:

„Amabila Voastră scrisoare dela 21 Februarie am primit-o numai astăzi: Vă mulțumesc sincer și fac aceleași urări ca și Alteța Voastră pentru temeinicia și trăinicia păcii. Simpatia și prietenia Mea pentru Alteța Voastră și pentru Doamna Elisabeta vor rămânea neștrămutate, însă nu pot decât să regret atitudinea persoanelor din fruntea guvernului Vostru, cari au creat raporturi atât de încordate, cu totul contrare intereselor adevărate ale României!”

29 Martie (10 Aprilie). Domnitorul sorie tatălui Său:

„Îți poți închipui cu ce bucurie salut înto-deauna scrisorile tale dragi și cu câtă recunoștință primesc ștaturile cuprinse în ele. Fiecare rând, fiecare cuvânt le cetesc cu mare băgar de seamă și găsesc în ele comentarul binevenit pentru toate gândurile și grijiile ce mă stăpânesc în aceste vremuri grele. Dar sunt plin de curaj, căci am eucerit României o situație față de care Europa nu poate rămânea nepăsătoare. Orientul stă în pragul unei crize noi în care țara mea, precum socoți cu atâta dreptate, nu va pierde prea mult, multămită țării sale energice. Tratatul dela San Stefano e opera lui Ignatiev. El a depășit mult instrucțiunile ce i s'au dat la St. Petersburg; asta de pildă, hotarele Bulgariei sunt mult mai întinse decât mi le arătase pe hartă în Februarie. Europa își va slăbi autoritatea în Orient, de sancționa învoielile ruso-turcești...”

„Armata rusească a fost în stare să răsbească până la porțile Constantinopolului, pentru că terea de rezistență a Turcilor fusese înfrântă. Trecerea Balcanilor, o faptă mărețată, a fost o necesitate, căoi generalul Gurko avea să alegă una din două: sau să piară de foame cu peștele sale dincoace de munți, sau să jertfiască mii de oameni prin strămtorile întroienite și văile și râpele neimblăte; el alese pe cea urmă și îndrăzneala lui fu încununată de încheia acestui războiu vrednic de pomera

nească. Procentul analfabetismului în aceste comitate e 49.5 și 58.6 procente. In 10 comitate locuite și de Români, numărul alegătorilor în circumscripții abia trece de 2000 și rar se apropie de 3000. In aceste comitate analfabetismul e covârșitor și Világ face totuș incheierea, că Români sunt favorizați.

Un frivolism, acesta, nu se poate mai revoltător!

Trebuie să fii foarte orbit la minte să nu vezi, că în comitatele analfabete circumscripțiile vor fi mai mici, numai pentruca funcționarii și toate elementele aservite puterii să poată covârși numărul voturilor românești!

Realitatea ticăloasă e, că cei 3 milioane și jumătate de Români vor putea să aibă majoritatea în cel mult 18 circumscripții, dar numai în cazul neterorizării lor din partea guvernului!

In cazul unor stări ca cele din 1910 și 1906 Românil nu vor putea să aleagă nici un deputat!

Baia de Criș, Ocna, Dobra, Sasca și Bocșa ni s'au răpit. Vom avea în trei-patru cercuri majorități de cel mult 65—70 procente. Sașii, un popor de zece ori mai mic vor avea tot atâtea cercuri ca noi, în realitate!

E totuș grozavă minciuna — și așteptăm ca bărbații noștri conducători s'o strivească, să-i răsucescă gâtul, acolo, în fața celor ce ne cer o mână prietenoasă!...

Oracolul negru.

Contele Iuliu Andrassy, își publică azi în „Măgăraș Hirlap” partea a doua din articolul semnalat de noi zilele trecute, și umple două pagini întregi de jeremiade „patriotice”, pentruca să încheie astfel:

„Trebuie să ne ocupăm serios cu îmbălânzirea pericolelor comportate de chestiunea de naționalitate, dar acest lucru nu se poate realiza decât prin o politică proprie să păstreze neatinse atât consideratiile de guvernare cât și unitatea de stat rasei maghiare, caracterul național al ei; prin o politică întemeiată pe libertățile poporului și pe respectul drepturilor, iar nu pe tratative și privilegiu”.

Unitate de stat a rasei maghiare etc.: e mai puțin oracolul, decât credeam.

Minciuni.

Pesti Hirlap scriind azi despre constăturile dele-

gației de trei a comitetului nostru în ministerul de instrucție românească în fruntea ministrului se va sistematiza o litul mangrist Aurel Olteanu cu Petru Ionescu și cu satele. Toate rândurile din „sti Hirlap” sunt scrise cu gândul de-a mistifica chestiunile ce nu sunt legate de nasul celei redacții deochiate. Cu un cuvânt: minciuni.

Intrevederea ministrului burg cu prințul Alexandru al României la Petersburg ni se anunță, că al Serbiei. Din București la Petersburg e. Diamandi, ministrul prințul Alexandru al Serbiei vizitat alaltăieri pe tualmente în capitala rusiei, care se află acum.

Presă vieneză și declarații. Ziarul vienez „Die Zeitung” publică un prim-articol relativ la declarațiile publicate un prim-spune, între altele următoarele: „Tisza care a vorbit în parlamentul unguresc și în numele contelui Filipescu e cunoscutul adversar al Austriei. Foarte frumusește rânduiri că stăm bine cu România noastră pe un însă niciodată că avem în România un ministru activ și un bărbat de rând în partidul conservator, cum ne declară azi prin gura contelui Tisza care sfătuiește pe Czerin să nu acorde interviuuri ca diplomat activ.

Probabil feudalul aristocrat Czerin are aceeaș aversiune față de interviuuri ca și Tisza, dar a recurs la acest mijloc puțin simpatic castei sale, după ce a pierdut nădejdea în eficacitatea tuturor celorlalte mijloace menite să trezească conștiința cercurilor oficiale din Viena și Budapesta. Interviewul lui Czerin e deci un strigăt de alarmă adresat opiniei publice, căci nu numai el ci și predcesorii săi predicaseră unor urechi ce nu voiau să audă.

Când Fürstenberg — în timpul activității căruia s'a întâmplat încordarea — a fost silit să părăsească Bucureștii, se părea că încordarea relațiilor se datorește nedreptății sale. Cercurile bine informate însă știu că gresala a fost comisă de contele Berchtold, deoarece Fürstenberg a dat la timp advertismențului, dar nu a fost ascultat.

Cu Czerin se întâmplă acelaș lucru, și ca să nu poată fi acuzat mai târziu, trage clopotul mare al interviuului, care e și un răspuns la declarațiile făcute de contele Berchtold în delegațiunii, când spunea că s'ovine sunt basme. E oare Czerin autorul basmelor sau e con-

tele Berchtold când spune că relațiile cu România sunt bune și netulburate, și induce astfel opinia publică în eroare, ajutând opera de subminare a adversarilor monarhei?”

Relațiile austro-ruse sunt încordate? In relațiunile diplomatice dintre Austro-Ungaria și Rusia — după cum aflăm din Viena — se observă iar vechea răceală. Sebeko, noul ambasador al Rusiei la Viena, abia sosit la Viena a și plecat la Petersburg imediat ce și-a înaintat scrisorile de acreditare. De atunci au trecut săptămâni, dar ambasadorul nu s'a întors încă. Tot așa de remarcabil este faptul, că noul ambasador austro-ungar la Petersburg, contele Fr. Szapary, nu a reușit încă să obțină o audiență de la țar ca să-și prezinte scrisorile de acreditare pe când ministrul român de Afaceri Externe, Diamandi, a fost primit în Rusia și evită orice contact diplomatic cu țara trece peste strictul necesar, cu guvernul din Viena.

Ecouri din România.

Impăcarea româno-maghiară.

Arad, 6 Februarie.

In vreme ce presa jidano-maghiară din Ungaria nu are decât cuvinte de batjocură despre tratativele ce se urmează între primul-ministru ungar și comitetul nostru național, frații din România, în articole de ziar, tratează în modul cel mai serios chestia împăcării româno-maghiare.

Astfel sub titlul „Când va fi pace...” stimatul nostru amic d. Ion Gorun, publică în ziarul „Minerva” un frumos și bine documentat articol din care extragem următoarele:

„...Concepția medievală nenorocită, care astăzi încă vrea să prezinte regatul Ungariei drept o țară cucerită de Maghiari și în care Maghiarii au deci dreptul de a tăia și spânzura după bunul lor plac, numai fiindcă fac parte din rasa cuceritoare, — această concepție strică mințile și inimile Maghiarilor, ea se împotrivesc tuturor năzuințelor raționabile și sănătoase, și numai ea dacă așa va fi scris să fie, le va fi fatală.

Cu atât mai mult cu cât, dacă Maghiarii au în tradiția și prin educația de veacuri a generațiilor lor, orgoliul rasei — nici Români nu vor renunța niciodată la conștiința lor ca națiune, și deci niciodată nu vor primi de bună voia lor o situațiune subordonată unora de altă rasă, de alt neam.

face spuseseam chiar în August, când ne-au venit într'ajutor.

„Astăzi Rușii nu-și mai aduc aminte de bule noastre servicii, care au fost hotăritoare pentru operațiunile lor, și ne-au amenințat în zilele din urmă chiar cu dezarmarea! Am dat știri la Petersburg, că aceasta nu se va face fără împotrivirea noastră. — Impăratul Alexandru pare să fi fost surprins de răspunsul energic care l-am trimis numai decât guvernului Său, și peste două zile am primit din partea Impăratului o telegramă prietenoasă.

„...Deocamdată iau toate măsurile pentru concentrarea armatei noastre în Oltenia, unde la început de nevoie se va putea îndeplini declarația pe care am dat la St. Petersburg. Dar tot mai trag deie că furtuna va trece dela noi; dacă nu, seare va ști să-și facă datoria. De multe ori seamăn situația de astăzi a României cu situația Prusiei la 1806 și pacea dela San Stefano cu pacea dela Tilsit. Eu mă încred în steaua cea bună și am convingerea nestrămutată că tot voi întemeia lituta Dunărea de jos un stat puternic cu o bună întărime, un stat spre care Europa își va îndrepta toată luarea aminte. Nici o dată nu s'ar fi crezut că țărișoara aceasta va fi în stare să se împotrivescă atât de energic și pretențiuni nedrepte.

30 Martie (11 Aprilie). Domnitorul scrie ta-

lui Său: „Jeri nu mi-am...”

ceas liber, când plouă, ca să-ți mai scriu câteva ceva. Ieri am primit pe delegații guvernului turcesc, trimiși să ia în primire prizonierii noștri de războiu. Dânsii mi-au mulțumit în numele Sultanului pentru buna tratare și îngrijire a soldaților turci, cari sunt foarte mulțumiți de petrecerea lor în România. — Apoi veni la mine baronul Stuart, comunicându-mi că guvernul rusesc trimite aci un delegat să înceapă tratative cu noi; el îmi spuse că la St. Petersburg se dorește restabilirea bunei înțelegeri cu noi. — Se pare că la Neva se simte că au mers prea departe.

„...Acum câteva zile am spus să se împartă trupelor mele crucea „Trecerii Dunărei”. Și Rușii, vre-o sută de mii, cari au stat sub comanda mea la Plevna, au s'ovinească, numai că pentru moment sunt stânjiți de atitudinea guvernului rusesc”.

7/19 Aprilie. Nelinıştea opiniei publice crește mereu din pricina planurilor rusești.

Reprezentantul Rusiei la București înmânează Domnitorului următoarea scrisoare a Tarului, cu data de 1/13 Aprilie.

„Am răspuns telegrafic la scrisoarea A. Voastre dela 21 Februarie. Dar în să Vă repet în scris, cât de simțitor sunt de cuvintele Voastre afectuoase și cât este de statornic și cor-dial interesul ce port Alteței Voastre și Doamnei Elisabeta. Raporturile pe care nu vor putea să-l scrie d. Voștri, nu vor putea să-l scrie rău, că a fost nevoit să-i

fac să presimtă eventualele măsuri, la cari m'ar putea obliga felul lor de a lucra. Nu Vă veți îndoi, de sigur, cât aș fi de mulțumit să mă lipsesc de ele. Nu pe această cale aș vroi să văd pornind raporturile prietenești tradiționale, întărite prin frăția noastră de arme, și sunt încredințat că Alteța Voastră personal împărtășii sentimentele mele. Înțeleg dorința guvernului Vostru de a stabili, prin un acord special, raporturile cari pretind să se mai prelungească rămânerea armatei mele peste Dunăre. Dar pacea nu-i încă definitivă și prin urmare convențiile noastre n'au încetat să fie în vigoare. Alteța Voastră înțelegeți, fără îndoială, că îmi este și mie cu neputință să las plutind cea mai mică nesiguranță asupra legăturilor și aprovizionării trupelor mele. O înțelegere amicală între ambele noastre guverne ar putea rândui ușor lucrurile în vederea situației nouă pe care ar crea-o pacea definitivă. Eu sunt cu totul dispus a-mi da învoirea și în consecință am ordonat trimiterea unui funcționar special la București, care va avea însărcinarea să se explice cu ministrului Voștri. Aș fi încântat văzând stabilirea unei înțelegeri și cred că aceasta ar fi mai prietenică intereselor României decât actuala încordare a raporturilor noastre. Nădărduesc că Veți da concursul Vostru în acest sens și puteți fi încredințat de al meu.

Binevoii a împărtăși Doamnei Elisabeta sentimentele mele de prietenie și Vă rog să credeți în sincera și nestrămutata mea afecțiune. Alexandru.

sunt doritori de pace și de a strânge bunele raporturi de vecinătate cu megieșii...

— Dar situația internă a Bulgariei?

— Este mai puțin gravă decât se crede. Ziarele au exagerat mult, situația internă a țării mele.

După cum cetitorii noștri își dau seama din rândurile de mai sus, dl Rizoiff nu a negat în mod absolut știrile ce circulă în Roma, dar, dată fiind situația sa diplomatică și politică, nici nu putea să spuie mai mult decât a spus. Ba chiar a lăsat să se înțeleagă că *poate* în primăvară, va fi vre-o concentrare sau mobilizare în peninsula Balcanică.

După zările sârbești, în Belgrad se crede de mulți că politica Italiei, în ceea ce privește granița de sud a Albaniei, ar fi o politică de ocupație. Ziarul oficios „Samoprava” a scris articole vehemente contra Italiei și contra acestei presupuse politici.

Atitudinea aceasta a presei sârbești, a indignat presa italiană, care protestează cu tărie contra acuzărilor aduse politicii italiene.

Dacă ne gândim puțin la trecut, suntem ținuți și noi să credem că presa sârbă se înșală. Guvernul italian, în epoca cea mai acută a crizei balcanice, a simpatizat mereu cu națiunea sârbă, rămânând în același timp credincios politicii Austriei, de care este legat cu tractat. Din pricina situației sale privilegiate față de Austria, Italia a putut, în timpul acelei crize, să îndulcească uneori raporturile violente și amenințătoare care se iveau între Viena și Belgrad.

Acum în ultimul timp, Italia a dat din nou probă de simpatie popoarelor balcanice, și anume când cu vizita dlui Venizelos în Italia. Venizelos nu numai că a fost primit în chip cât se poate de cordial, dar a și primit din partea guvernului italian asigurări formale, cari au șters orice urmă de iritație electrică contra Italiei. În urma acestei vizite, acțiunile italiene au suferit oarecari scăderi la bursa din Constantinopol. Și nu trebuie să uităm că Grecia este aliata Serbiei, astfel că o parte din asigurările date de Italia Greciei, se revărsă și asupra Serbiei.

Dar în astfel de greșeli prea ușor cad zăvăstii, mai ales când este vorba de spiritul de naționalitate și de patriotism.

Aseară, a sosit la Roma incognito regina Sardiniei, I. T. Alian.

Institutul de studii sudest-europene din București.

Arad, 6 Februarie.

Am publicat în mai multe rânduri știri privind înființarea și rostul acestui institut. Pen ca cetitorii noștri să fie și mai în curat cu tenetele lui, lăsăm să urmeze aici actul de întemeiere:

1. întemeiază, un institut liber de studii și cercetare privitoare la Europa sud-estică, numit *Institut de studii sudest-europene*.

2. pul său este să provoace și să îndrumeze, să ajute să organizeze cercetările științifice privitoare toate țările și națiunile din regiunea carpatică albanică și în genere din Sudestul Europei și anile limitrofe, ținând seamă și de tradițiile veșii interesele actuale românești.

3. Să avea în vedere ca activitatea Institutului să și spre ajutorul și pregătirea practică a acelorari fiind a reprezenta România și interesele țestri în Orient ca atașați militari, diplomați, sulii, însărcinați de afaceri, atașați comerciali, renere a tuturor cari vor avea să fie ocupați peste părți, și mai ales în Peninsula Balcanic

4. Actea Institutului se va compune: a) din cursuri conferințe asupra geografiei, etnografiei, is, literaturii și folklorului acestei regiuni; b) cursuri și predarea practică a limbilor orie (bulgară, sârbă, greacă, albaneză, turcă, mag etc.); c) din lucrări speciale urmărite în țării sau pe teren; d) din exerciții științifice siuni speciale organizate și ajutate

de către Institut, publicându-se rezultatele studiilor într'un anuaru și în eventuale monografii.

5. Personalul va fi compus din profesori și lectori, plătiți eventual din taxele ascultătorilor și din darurile și subvențiile ce se vor da acestui Institut. Pentru anumite chestiuni și lucrări se poate face apel la profesorii și savanții români și străini spre a ținea conferințe în Institut.

6. Institutul va fi condus provizoriu de un Consiliu format de inițiatorii aici subsemnați, iar după întreaga lui organizare de un director ales pe trei ani de către Consiliul profesoral.

7. Nici o condițiune nu se cere pentru înscrierea la cursurile și lucrările Institutului; se vor libera însă certificate anuale de ascultarea cursurilor și de lucrările făcute.

8. Institutul își va începe activitatea la 1 Ianuarie 1914, potrivit cu un regulament special.

(ss) N. Iorga, G. Murgoci, V. Pârvan.

Inaugurarea Institutului va avea loc în mod solemn în sala mare de lectură a Fundațiunii Univ. Carol I. Vineri în 24 Ianuarie v., după programul următor:

1. Citirea actului de întemeiere, însoțită de o cuvântare de prof. G. Murgoci.

2. Comunicarea programei de cursuri din anul acesta.

3. Conferința dlui prof. N. Iorga.

In țara lui Korkán — Români să nu joace!

Arad, 6 Februarie.

Afară de loviturile mari, cari ne vin din când în când de sus, dela stăpânitorii noștri — mai avem să îndurăm înțepăturile zilnice ale funcționarilor statului trimiși să reprezinte „ideea” pe la sate. Punga țăranelor noștri se deschide largă, îi nutrește și pe aceștia, căci vezi, nu te poți prinde cu stăpânirea, care ți-i-a adus pe cap.

Aceștia apoi, conștii de misiunea lor, se pun pe lucru. Vai de traiul bietului român, care nu-i ascultă orbește, la alegerile de deputat, de primar și alte daraveri comunale, unde „ideea” trebuie să învingă. Nu va avea zile senine cât timp se va încăpățina să spuie pe față ce simte și ce crede.

Câte prilejuri de a-l șicana pe țaran atla funcționarul — să-i zicem notar — aceasta numai omul năpăstuit ți-ar putea-o spune.

Va fi amendat pentru că i-a eșit cănele în drum, condamnat dacă a rupt o creangă uscată din pădure — și când odată pe an ar voi să petreacă și dânsul, i se va refuza și dreptul acesta. Mai vârtos cu asemenea ocaziuni ne șicanaază, bine știind că petrecerea, cântecul Adică mult moralul poporului și — țaranul nu trebuie să se cultiveze. Apoi astfel de intruniri totdeauna sunt periculoase, căci cine știe ce mai pot pune oamenii la cale pentru nimicirea patriei.

Un exemplu clasic de acest din urmă ne vine din comuna Vrani (comitatul Caraș-Severin), unde primpretorele a oprit ținerii concertului împreună cu reprezentanții teatrală și dans pe motivul că sub masca aceasta se proiectează o intrunire ascunsă de agitație.

Meriță să reproducem în întregime acest document al vremurilor.

Documentul în traducere românească e acesta:

OBŢINŢA SCOLARĂ

Iarăş Metodul Fonomimic.

— Slatcă, ori analiză? —

(Răspuns la cele „Câteva observații” ale dlui T. Cocișiu).

De Gh. B. Boieriu.

Trebuie să recunosc aici, că utilizând în răspunsul meu constatările și concluziunile din conferința dlui C. R. Motru, am făcut eu greșeala, că nu am amintit și autorii, pe cari d. C. R. Motru își sprijinea concluziile, la cari a ajuns. Ei dar atunci d. T. Cocișiu nu putea face „observații” cu o așa paradă de nume geniale și nu-și putea lua tonul autoritativ să exclame, că: „a vorbi de pedagogia experimentală, fără să amintești numele lui Meumann, e ca și când ai vorbi de aviația românească, în deceniul acesta, fără să amintești numele lui Vlaicu”.

Dar dle Cocișiu, în sprijinul tezei ce susțineam, eu n'am adus numai o dovadă, ce mi-o puneam la îndemână pedagogia experimentală și nu m'am apucat să fac istoria acelei pedagogii, ca să amintesc și pe Meumann.

No. 195—1914.

Dela primpretorele cercului Jam.

Obiectul: Petiția locuitorului din Vrani, George Anagnia, pentru autorizarea polițienească a concertului și reprezentației teatrale, împreună cu petrecere dansantă.

DECIZIUNE.

Refuz concesi autorizației polițienești pentru ținerea, la 25 Ianuarie, a unui concert și reprezentație teatrale împreună cu petrecere dansantă, în crășma lui Ioan Ogrin, locuitor în comuna Vrani, pentru că mi-a ajuns la cunoștință, că petrecerea proiectată de fapt ar vrea să fie intrunire de partid, cu care aranjatorii au scopul să câștige pe locuitori cu totul pentru politica lor, să-i asigure la ținerea cu dânsii și să le arate că ideea națională română a triumfat în comună, ceea ce relese mai ales din programul alăturat la petiție, care sub punctul 3 conține cântecul „Raze de lună” ce amestecă în sine și imnul național al României.

În urma acestora ținerea petrecerii ar aduce numai răsvrătirea spiritului calmat cât de cât; pentru aceste motive autorizarea concesi cerute a trebuit să se refuze.

Împotriva acestei deciziuni se poate apela, în decurs de 15 zile dela înmănare, la vicecomitele comitatului, prin oficiul meu.

Jam, 18 Ianuarie 1914.

(L. S.)

(ss) ZIEGLER primpretor.

Măria Sa Ziegler ni-e bine cunoscut din timpul alegerii lui Korkán. Răsună a jale Carașul de isprăvile acestui slujbaş răznit.

Mai știm și aceea că deciziunea s'a dat la raportul notarului din localitate, care, de sigur, meriță să fie decorat pentru vigilența sa.

Acestea printre altele le numim noi șicane mărunte și bine să se ia seama, că tare ne-am scârbit de ele.

Să ia aminte conducătorii noștri de cele ce se petrec în țara urgisitului Korkán.

Numele dlui Motru singur e o autoritate în materie de psihologie și pedagogie și deci nu era nici o trebuință să fac și eu paradă cu numele lui Wundt, Messmer, Meumann etc., citând pagini din cărțile acestora, pe cari de altcum le aveam găsite, gata în rezumatul conferinței dlui R. Motru.

Cu acestea însă nu am exhaustat dovezile ce aveam în sprijinul tezei: *sinteza, ori analiză*, pusă drept subtitlu acestui răspuns.

Baza învățării cetitului și scrisului o formează cunoașterea elementelor vorbirii, adică cunoașterea sunetelor și a semnelor acestora, a literilor, pentru că din acestea sunt formate cuvintele și zicerile, din acestea e construită limba, vorbirea și scrierea. Sunetele și literile sunt așadar elemente de sine stătătoare și astfel cetit și scris, fără de a cunoaște aceste elemente ale vorbirii, nici nu ne putem cugeta.

Dacă însă sunetul e o parte — desi cea mai mică — dar o parte hotărâtă, un element de sine stătător al limbei, cu totul independent trebuie să-i facem și apercipiția. Și tocmai aceasta o face metoda fonomimic, când îndeplinește apercipiția sunetelor, ca elemente cu totul independente, nu scoțându-le din cuvinte prin analiză, ci imitând sunetele din natură, sunete de oameni și de animale și prin aceasta face posibil fonetismul în mers sintetic.

În sprijinul procesului sintetic, ca punct de plecare la instrucția cetitului mai avem și alte dovezi, despre cari vom vorbi amănunțit în cele ce urmează:

1. *Aderenții analizei explică greșit principiul pedagogic, că învățământul să meargă treptat: dela aproape la departe și dela cunoscut, la necunoscut, când pentru apercipția sunetelor iau ca punct de plecare vorbirea, propoziția, ori chiar cuvântul.*

Instrucțiunea totdeauna trebuie să pornească dela astfel de lucruri, pe cari elevul le cunoaște deja. În acest scop învățătorul trebuie să caute și să trezească la conștiință, din magazia de noțiuni a elevului, pe acelea, cari stau în oarecare legătură, sunt oarecum inrudite cu materia ce avem să învățăm cu elevii și dela care putem trece ușor și fără efortare la obiectul ce avem să tratăm. Mai scurt zis: trebuie să trezim la conștiință ideile apercipitive, de cari să se lege și cu cari să se asocieze ideile cele nouă, să punem adică în activitate procesul apercipitiv. Atâta pretinde — nici mai mult, nici mai puțin — principiul, că învățământul trebuie să meargă treptat, dela cunoscut și ușor, la necunoscut și la mai greu. Privilegiu, ori prerogative, acest principiu nu dă nici unui obiect de învățământ și nu ne leagă de nici un punct de plecare, căci în alegerea acestuia numai legile logice ne pot restrânge. Procedura sintetică e însă în consonanță nu numai cu legile logice, ci și cu principiul, care pretinde, ca învățământul să meargă treptat, pentru că copilul când trece întâia oară peste pragul școlii, nu are noțiune numai despre vorbire, ci cunoaște și sunete singuratic: sunete din natură, sunete de oameni și de animale. De acestea doar putem încopcia apercipția sunetelor cu mai mult drept și cu mult mai bine, decât de vorbire, ori de zicere, cari sunt cu mult mai complicate și dela cari numai cu un încunjur mai lung putem ajunge la sunete.

2. *Aderenții procedurii analitice trag concluziune falsă, când susțin, că omul își câștigă cele mai multe cunoștințe prin procesul analitico-sintetic și astfel aceasta ar fi singura cale corectă și pentru a ajunge la cunoașterea elementelor vorbirii, la sunete.*

În procesul de dezvoltare al limbei, ori mai bine zis a vorbirii omenești, sinteza a premers analizei. E un adevăr nediscutabil, că oamenii din cele mai vechi timpuri, — ca și popoarele sălbatice de azi, — au avut mai întâi sunetele singuratic, înainte de a avea cuvintele și cu toată siguranța, că nu din cuvinte — analizând — au desfăcut ei sunetele, ci prin legarea sintetică a sunetelor unul de altul, au format ei cuvintele.

Copilul cel mic, când învață a vorbi, încă spune la început numai sunete singuratic și cele dintâi sunete, ce le rostește sunt vocalele, și numai după ce e în stare să rostească un grup de vocale, începe să pronunțe și consoanțele. Acestea le rostește de regulă combinate în câte-o silabă, cu careva dintre vocale, întocmai ca și la deprinderile fonetice, când începem a combina sunetele în silabe și cuvinte. Urmează apoi duplicarea silabelor roșite: ta-ta, pa-pa, ma-ma, cu-cu, etc., și așa treptat urmează apoi cuvintele cu înțeles, de câte două și mai multe silabe.

Așadar funcțiunea fiziologică și intelectuală în procesul de dezvoltare al limbei și de învățare a vorbirii, în mod firesc e totdeauna sintetică și nu analitică. Că sintetizarea aceasta atât de la omul primitiv, cât și la copil s'a întâmplat și se întâmplă cu totul inconștient, nu schimbă nimic în lucru. Problema de căpetenie a instrucției este tocmai de a face, ca elevul să îndeplinească conștient și fără nici o greutate această sintetizare. Astfel procesul sintetic — și nu cel analitic — merge calea firească și adevărată în procesul de dezvoltare a limbei și de învățare a vorbirii omenești.

3. *Claritatea fonetice.*

Când apercipem sunetele, ca elemente independente ale vorbirii, imitând sunete din natură, chiar și consoanțele le putem pronunța cu mult mai curat, decât dacă le scoatem din cuvinte prin analiză, când, de cele mai multe ori se strecoară și câte un sunet lateral, ajutător, care nu aparține consoanței ce apercipem. Aceasta afirmație nu reclamă multă dovadă.

4. *Faptul, că cetit poate să existe și fără scris, ne când scriere conștientă fără de cetit nu poate exista, dovedește, că citirea și scrierea urmează două procese psihice, cu totul deosebite.*

Analiza și sinteza sunt lucrări psihice pe-o formă de însemnate și necesare, pentru că la câștigarea cunoștințelor de ori ce soi, amândouă își au rolul lor, cu singura deosebire, că odată premerge și joacă în măsură mai mare, sau mai mică rolul

principal — analiza, altădată sinteza. Și apoi e fapt constat și recunoscut acum de toți metodistii, că lucrarea psihică, ce se îndeplinește la cetit e sintetică-analitică și numai la scriere e analitic-sintetică.

Ori și cât ar deprinde elevul analiza, sinteza tot nu o va putea îndeplini, ori mai lămurit zis: ori cât de mult ar exercita elevul descompunerea cuvintelor în silabe și sunete, încopcierea acestora în cuvinte, tot nu o va putea îndeplini, pentru că sinteza nu e ajutată cu nimic prin analiză și apoi până când elevul nu e capabil să îndeplinească sintetizarea, nu poate fi vorbă de cetit.

O dovadă despre aceasta avem în faptul, că deși facem cu toată conștientizata deprinderile de analiză a zicerilor în cuvinte, silabe și sunete, dictate de metoda scriptologică și de cel al cuvintelor normale, totuși munca cea mai forțată la elev și cea mai torturătoare pentru învățător, o întimplăm tocmai la combinarea sunetelor în silabe și cuvinte, adică tocmai, când începe sinteza. Pe când, dacă elevul e deprins în mod conștient cu încopcierea sunetelor în silabe și cuvinte, va ști nu numai să citească, ci va putea — fără nici o greutate să și descompună cuvintele în sunete, mai ales că mimica îi dă și aici cel mai pretios ajutor. Așadar ori câtă muncă istovitoare am jertfi și ori cât de mult timp am pierde cu exercițiile, cetitul, din toate acestea câștigă foarte puțin, ba putem zice, aproape nimic.

Dacă la toate acestea mai adaugem și aceea, că cetit poate să existe și fără de scris, pe când scriere conștientă — fără de cetit, nu ne putem șoara generalul Otto Meixner.

nătatea procesului sintetic și absurditatea analizei, ca punct de plecare, căci prin exercițiile de analiză pregătim pe elev pentru scriere și niciodată pentru cetire.

Și tot aici găsim cauza și explicarea mult căutată a faptului, ce aproape fiecare învățător l'a putut experia, că în urma apercipției sunetelor și literilor, făcută după procedura metodei scriptologice, ori al cuvintelor normale, găsim elev, cari copiază corect cuvintele din carte, ori de pe tablă, — dar de cetit nu știu să le cetească, ceea ce, când apercipem sunetele ca elemente independente ale vorbirii și înaintăm în mers sintetic, niciodată nu se va întâmpla. Chiar și numai faptul acesta incontestabil e destul de des experiat, ar fi un argument de ajuns pentru a combate procesul analitic ce se folosește la începutul instrucției cetitului și pentru a face să recunoască chiar și apercipții metodele de până aci, că: *metoda fonomimică stă pe baze psihologice mai corecte, pentru că mai întâi, acest metod apercipie sunetele, ca elemente de sine stătătoare și apoi înaintează în mers sintetic, prin ceea ce pregătește îndeajuns și analiza.*

Ceea ce citează d. Cocișiu drept argument în sprijinul fonomimice, în călăuză noastră nu figurează, decât drept o urmare firească a scăderilor metodele vechi și a avantajilor metodei fonomimice și numai d. Cocișiu l'a putut lua drept argument, deși acestea — tocmai ca să fie mai aparente — sunt toate numerizate.

Dacă d. Cocișiu, cu prima „observație” — pe lângă toată parada de nume celebre — a dovedit că nu-l ajută norocul la teorii, celelalte observații — cum am arătat mai sus — nu sunt decât pervertiri și întortochieri, cu cari e păcat să pierdem vremea și să umplem coloanele ziarului.

D. Cocișiu se avântă cu prea multă superficialitate pe terene, pentru cari — după cum apare din acest răspuns — nu are orientarea necesară și în situația dată polemica purtată între astfel de condițiuni nu poate să prezinte interesul cerut de cetitorii ziarului.

Să pună mai întâi d. Cocișiu în practică metoda fonomimică, cu care — îl asigur — va face mai bună ispravă și să rămână pe terenul mai propriu al practicei instrucției, unde poate să-l ajute mai bine și norocul și pe care poate să aducă și foloase reale învățământului.

Nu mai pe acest teren mai putem sta de vorbă cu d. T. Cocișiu!

INFORMAȚIUNI

Arad, 6 Februarie 1914.

Mersul vremii: Institutul meteorologic anunță: ger, vreme uscată.

Prognostic telegrafic: ger, vreme uscată.

Temperatura la amiază a fost: — 7.2 C.

Un nou corp de armată cu sediul în Arad. Ieri și azi a avut loc în palatul imperial din Schönbrunn, consiliul de mareșali sub președinția M. Sale monarhului. Acest consiliu de mareșali a discutat ieri după amiază între altele și chestia sediilor nouilor corpuri de armată ce se vor crea în legătură cu noua urcare a continentului. Conform acestei urcări în Ungaria se va înființa unu, iar în Austria două noi corpuri. În ce privește sediul noului corp de armată ungar, intră ministerul de război și guvernul ungar decurg deja de mai multă vreme tratative. Ministerul de război a fost pentru Oradea-mare și Arad. O hotărâre definitivă avea să aducă însă consiliul de mareșali. După cum anunță o telegramă din Viena, consiliul de mareșali a ales Aradul.

Știrea aceasta nu e confirmată încă, dar ea, în caz dacă se va adevăra, e de importanță cea mai mare, căci nu poate avea alt scop decât întărirea cercului de pază a granițelor spre Balcani. Faptul că în cursul războiului balcanic agitația în populațiunea sârbească din sudul Ungariei luase proporții chiar periculoase monarhiei în cazul unui conflict cu Serbia, poate să fi fost chiar motivul determinant pentru care s'a ales Aradul, care e în imediata apropiere a Timișoarei, sediul corpului de armată al șaptelea, iar nu Oradea-mare, a cărei alegere ar fi părut mai logică.

E caracteristic de altcând că în aceeași zi în care, consiliul de mareșali s'ar fi hotărât pentru Arad, adică ieri, a sosit seara în orașul nostru și comandantul corpului de armată din Timișoara, închipui — apar cu atât mai bine însem-

Vizita generalului Meixner în Arad se motivează oficial cu inspecția garnizoanei, ce o face comandantul corpului de armată în fiecare an. Probabil însă că vizita generalului Meixner în Arad e în legătură cu luarea măsurilor pregătitoare pentru delimitare a teritoriului noului corp de armată, care își va avea sediul în Arad.

Împăratul Wilhelm în Viena. După cum se vorbește în cercurile înalte vieneze, împăratul Wilhelm din prilejul călătoriei sale la Corfu care e planuită pentru luna Martie, se va opri o zi la Schönbrunn.

Aniversarea Unirei Principatelor va fi celebrată solemn și de Români din Paris. Ce două societăți ale studenților români se vor vi cu ocazia acestei mari serbători.

Mario Roques profesor de românește la școala de limbi orientale va ținea o conferință.

Printul moștenitor al Greciei la București. Ni se scrie din București:

Ieri, Mercuri, — după cum v-am anunțat — la ora 11 și 35 minute dimineața, a sosit în București, cu un tren special princiar, A. S. R. principele Gheorghe, moștenitorul tronului reces, însoțit de un aghiotant al său.

La Predeal, principele a fost întâmpinat de către d. colonel Petala, care a fost așat la persoana principelui, și de dnii Dumiescu Agraru prefect de Prahova, și I. Panăscu, directorul siguranței generale a statului.

Gara de Nord ca și străzile pe ale cortegiului princiar a trecut erau pavoază cu drapelul românesc și grecesc. Peronul rîi cât și trotuarele străzilor erau deasemenea lesate de public, care foarte numeros esise întâmpinarea principelui străin.

În gara de nord, au esit în întâmpinarea înaltului oaspe, A. S. R. principele Ferdinand, domni ministri I. Brătianu, Em. Pambaru, V. Morțun, I. G. Duca, Dr. Anghel, V. Antonescu, Al. Radovici și Al. Constanescu, ministru plenipotentiar Waldhausen Germaniei, cu întreg personalul legățiunii și apadiamandopol al Greciei etc.

La sosirea trenului princiar țară, muzica reg. de geniu a intonat imnul regrecesc.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
— — ȚIA ACESTUI ZIAR. — —

TELEFON: 750.

Printul moștenitor al Greciei îmbrăcat în uniformă de locotenent al gardei grecești, în mare tinută, a coborât din vagon urmat de aghiotanții săi și a salutată militărește pe A. S. R. principele Ferdinand, care se află pe peron. A. S. R. principele Ferdinand a avut o călduroasă strângere de mână cu moștenitorul Greciei, apoi împreună au trecut în revistă compania din bat. În vânători, sub comanda dlui căpitan Iordănescu, care în mare tinută și cu drapel, a prezentat arma.

Principele moștenitor al Greciei, a salutată de două ori drapelul. În urmă A. S. R. principele Ferdinand a prezentat oaspeții pe toți dñii ofițeri generali și ofițeri aghiotanți cari se aflau în vânători în două rânduri, pe peronul gării.

Moștenitorul Greciei a strâns călduros mâna tuturor adresându-le câte un salut verbal.

Principele moștenitor al Greciei a fost condus în sala tronului unde MM. LL. regele și regina, înconjurați de consiliul de miniștri și curțile Lor, așteptau pe înaltul oaspe.

Trenul princiar a fost condus până în București de către însuși d. Cottescu, directorul general al C. F. R.

La amiazi s'a dat un prânz intim la palatul regal, la care au luat parte numai familiile regală și princiară și moștenitorul Greciei, iar seara s'a dat de asemenea la palat un dîneu intim la care a participat și ministrul plenipotențiar al Greciei cu soția d-sale.

Ieri, Mercuri, la ora 4 d. a. principele moștenitor al Greciei, însoțit de d. colonel Petala, care este atașat pe lângă persoana principelui a făcut cu un automobil al palatului mai multe vizite prin oraș.

Se afirmă, că pe lângă misiunea de a preda M. S. regelui și A. S. R. printului Ferdinand, în mod oficial, medalia greacă a războiului, adevăratul scop al acestei vizite este în legătură cu proiectul căsătoriei sale.

Sămbătă dimineața principele va părăsi capitala cu un tren special, care-l va conduce la Predeal, de unde și va continua drumul în Grecia prin Triest.

Conferență publică la școala civilă de fete din Arad. Duminecă, la orele 5 p. m. se va ținea a patra conferință din ciclul aranjat de Reuniunea fem. rom. din Arad. La început va cânta corul fetițelor dela școala civ. sub conducerea d-lui prof. Trif Lugojan. Un membru al societății arădane va ceti o schiță din Caragiale. D. prof. *Sabin Evuțian* va ține o conferință cu subiectul „Din lumea celor mici”. M. Radovan va declama poezia: „Dormi în pace!” de Al. Vlăhuță, iar ca încheiere a seara d-șoara Veturia Petran va cânta pe lângă acompaniament de pian susținut de d-șoara Onora Luca.

Un mare concert românesc la Deva. „Reuniunea română de cântări din Orăștie” va organiza cu concursul tenorului *Ionel Rădulescu* și al muziceii regimentului 64 din Orăștie un concert în teatrul orășenesc din Deva Sămbătă în 21 Februarie n.

Venitul e destinat pentru biserica gr. or. din Deva și pentru Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoara.

Programul e următorul: C. Porumbescu: a) Pe-al nostru steag, marș. b) G. Kiriac: Morarul, cor mixt. Reuniunea de cântări. P. Mascagni: a) Siciliana, arie din opera Cavaleria Rusticană. T. Brediceanu: b) Doină. Tenorul *Ionel Rădulescu*. T. Popovici: a) Tot ți-am zis mândro”, cvartet. I. Vidu: b) Vraja, cvartet. G. Puccini: a) Vissi darte, vissi d'amore, arie din opera „Tosca”. T. Brediceanu: b) Doină. D-șoara *Marioara Vasilca*, P. Mascagni: Duett, (Santuzza și Turidu) din opera „Cavaleria Rusticană”. D-șoara *Marioara Vasilca* și tenorul *Ionel Rădulescu*. G. Dincă: Rapsodie Românească. Muzica militară reg. 64. I. Vidu: a) Negruța, cor mixt cu solo de sopran și tenor, d-șoara *Marioara Vasilca* și tenorul *Ionel Rădulescu*. C. Porumbescu: b) Serenada, cor mixt cu solo de sopran, d-șoara *Marioara Vasilca*. I. Vidu: Pesta deal, cor mixt cu solo de sopran, d-șoara *Marioara Vasilca*.

Afară de aceste se va juca: „O casă veche”, comedie într'un act, de dna Adelina Tăslăuanu. Acompaniamentul la pian va fi ținut de dna Dr. *Erdely*. Diriget: tenorul *Ionel Rădulescu*.

Bobrinsky spionat. Procurorul care reprezintă acuza împotriva Rutenilor schizmatici a pegătit ieri o surprindere contelui Bobrinsky. Erau deja orele 2 după amezii și președintele tribunalului îi punea încă tot întrebări. Rutenii acuzați urmăreau cu atențiunea încordată ascultarea protectorului lor din Rusia, deși nu înțelegeau din cuvintele lui nimic, căci tribunalul a refuzat cererea contelui Bobrinsky să fie ascultat în limba rusească.

Apărătorul acuzatului Kabalyuk Dr. Klein i-a pus întrebarea contelui Bobrinsky, că oare nu i s'a cerut din partea nimănui bani pentru conștințirea preoției gr. catolice rutene. Contele Bobrinsky a răspuns că Kirill Duliskovici a fost acela, care a cerut bani în acest scop. Procurorul cere pe aceasta ascultarea lui Kirill Duliskovici ca martore, anunțând tribunalului că acesta se află în Sighetul Marmăției și e aplicat să fie ascultat. Apărătorul Dr. Klein cere și el ascultarea preotului greco-catolic rutean Bacsinsky. Consiliul tribunalului admite ascultarea ambilor.

După o pauză de vre-un ciaz, tribunalul începe ascultarea lui Kirill Duliskovici, care declară că detectiv-inspector al poliției de graniță ungară și a fost timp de 7 săptămâni secretarul particular al contelui Bobrinsky. Numele lui adevărat e Arnold Duliskovici. El declară că desărcinându-l primul ministru ungar de sub obligamentul secretarului oficial e aplicat să spună tot ce știe. (În fața lui la câțiva pași stătea contele Vladimir Bobrinsky). Detectivul martore depune că a fost însărcinat în toamna anului 1912 din partea superiorilor lui să erueze că oare mișcarea schizmatică are ca bază o nemulțumire pur religioasă sau e pusă la cale din motive politice.

Detectivul spune apoi între agitația tot mai potențată a publicului ascultător cum a câștigat încrederea preotului Iuliu Bacsinsky și a mai ultor fost conșcolari ai lui, cărora li s'a prezentat ca Rutean respective Rus însuflețit. Zugerăvește apoi fazele, prin cari a trecut până a făcut cunoștință cu Alexij Gerovsky, care i-a dat o legitimație cu care putea intra la orice Rutean în casă. Cu o scrisoare de recomandare dela Gerovsky s'a dus apoi la cunoscutul fruntaș slovac Milan Hodza, apoi în Viena la Vladimir Jančevszky, care trăiește în capitala monarhiei în calitate de corespondent al ziarului rusec „Novoje Vremjia”, de fapt însă e ofițer în armata rusească.

Dela acesta a știut că scopul mișcării schizmatice, — de altcum tot așa îl informase și Gerovsky — e ca trecând Rutenii la credința pravoslavă aceștia sunt câștigați totodată și pentru Rusia.

Detectivul martore mai depune apoi că la început nu voia să meargă în Rusia, dar Jančevszky a pretins dela el să se ducă la contele Bobrinsky, cu care să se înțeleagă asupra trimiterii universitarilor Ruteni la universitățile din Rusia, cu scopul ca aceștia să fie câștigați pentru mișcarea pravoslavă. Bobrinsky i-a câștigat apoi un pașaport dela consulatul rusec din Königsberg, în care martorul figura ca supus rus și locuitor din Petersburg.

Pașaportul i-l-au luat în Rusia, dar are alt pașaport pe numele lui Alexe Gerovsky, care-l arată președintelui. În Rusia a trăit luxos pe cheltuiala lui Bobrinsky, care i-a cumpărat haine elegante ca să se poată prezenta bine pe la toți. În Petersburg s'a dat drept membru al ohranei. Tot cu Bobrinsky s'a dus la episcopul Antonius, ca să treacă la religia gr.-ort. și să cunoască bazele mișcării pravoslavnice.

Duliskovici a fost ascultat cu mare atenție în decurs de două ore cât a vorbit, mai ales când a arătat și documente.

Desbaterea a ținut 8 ore încontinuu, și la sfârșit președintele i-a spus lui Bobrinsky că poate să plece acasă ne mai având ce să știe dela el.

O telegramă din Sighetul Marmăției ne anunță, că contele Bobrinsky, împreună cu însoțitorii lui, a luat trenul spre Predeal. Probabil că va putea trece granița fără neplăceri, deși poliția așteaptă eventualul ordin de arestare din partea autorităților austriece. Din cauza aceasta îl petrec și doi detectivi.

Caz de moarte. În 3 Februarie a încetat din viață în Abrud în etate de 82 de ani vâd. **Francisca Sterca Șuluțiu de Cărpeneș** născută **Tobias**.

Rămășițele pământești ale defunctei au fost depuse spre vecinică odihnă Joi în 5 Februarie în cimitirul gr. or. român din Abrud.

Odihnească în pace!

A murit M. Pascaly. Un bătrân artist care pe vremuri a obținut mari succese pe scena Teatrului Național, Mihail Pascaly a murit Marți în București.

Defunctul s'a născut, în anul 1832. El a aparținut glorioasei falange al lui Matei Millo, Gr. Manolescu etc.

Pablo Casals la București. Ilustrul violoncelist spaniol Pablo Casals e de câteva zile oaspele bucreștenilor. Casals ocupă un loc ideal și unic în viața muzicală a Parisului. Turneurile lui artistice prin Viena, Petersburg, Moscova, Berlin etc. i-au asigurat faima de cel mai mare interpret muzical de azi. În multe din centrele mari ale Europei, el a avut tovarăș de turneu pe G. Enescu.

Atentat asupra regelui Alfonso. Primul ministru spaniol Dato desminte formal știrea ce s'a răspândit despre atentatul asupra regelui Alfonso.

x Faci mare economie de bani! dacă pregătești acasă din esență rom, licher, cognac și rachiu: Esență de rom 40 fileri; Esență de licher 50 fileri; Esență de cognac 40 fileri; Esență de rachiu 30 fileri. Instrucțiune pentru modul de întrebuintare gratis. 1 litru de rom englez veritabil cu sirop de ananas sau vanilia, cu o cutie de tea numai 2 cor. 40 fileri. — Prețurile romurilor cumpărate dela societatea funcționarilor per litru 3 și 5 cor. **Ceaiuri veritabile rusești și chineze** per decagram 8, 10, 12, 16 și 20 fileri, ori în pachete originale. **Prețuri speciale:** 1 litru cognac cor. 3.—; 1 litru rachiu de drojdii cor. 2.40; 1 litru rachiu de prune cor. 3.—; 1 litru licher orice solu cor. 3.—; 1 litru spirit denaturat 96% cor. 2.60. Comandele postale se expediază imediat. — De vânzare la **FEKETE MIHÁLY, drogheria la „Inger”, Marosvásárhely, vis-à-vis de Transsylvania.** — Șampanii și vinuri. Ciocolată. Prăjituri pentru ceai. (Fe 1523.)

MONOMONIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

	— 6 Februarie.
Grâu pe Aprilie	11.99
Grâu pe Maiu	12.06
Grâu pe Octomvrie	11.01
Secară pe Aprilie	9.04
Secară pe Octomvrie	8.58
Ovăs pe Aprilie	7.81
Ovăs pe Octomvrie	7.82
Porumb pe Maiu	6.75

POȘTA REDACTIEI.

M. Nerău. Măine vă răspundem.

D. Vasile Lohan, Seghedin. Fii incredințat că redacția simte mai mult decât dta cela ce îi reproșezi. Vina nu e a redacției. Dacă ai cunoaște stările românești (să zicem numai așa...) ne scriai altfel. Dar pari un instrăinat. Te așteptăm ocașional. Gazetarul „Jidan”, are informații la timp și e servit din toate părțile. Noi? Ce știi d-ta?!

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Mulțămită publică.

Prin aceasta aducem mulțumita noastră tuturor rudeniilor, cunoscuților și amicilor cari din prilejul răposării și înmormântării iubitului nostru tată și soț

N. OPRIS, paroh gr. or.,

prin exprimarea condolențelor și participarea la înmormântare au contribuit la alinarea durerilor noastre.

Șuramare, la 21 Ianuarie 1914.

Fa 1819

familia **OPRIȘ.**

„CAMPIANA”

Institut de credit și economii, societate pe acții, Mociu

CONCURS.

Institutul de credit și economii, societate pe acții „Câmpiana” din Mociu, publică concurs pentru ocuparea postului de contabil cu termen de 25 Februarie st. n. 1914 sub următoarele condițiuni:

1. Salar anual Cor. 2400.—.
2. Relut de quartir Cor. 500.—.
3. Tantiemă statutară.

Dela reflectanți se pretinde: absolvirea școlii comerciale, să dovedească că pot conduce contabilitatea independent și testimoniu de praxă de până acum.

Postul este de a se ocupa cel mult până în 15 Martie a. c.
(Ca 1820—3)

Direcțiunea.

Caut o femeie dela sate, care să mi fie de ajutor la pustă în ale economiei de casă: fert și cultura galițelor.

Niederhauser, Arad
(Ni 1821) Postafiók 163.

Caut

un candidat de avocat

cu practică bună pe lângă salar lunar de 200—220 cor. și taxe de comisiuni.

Dr. Iuliu Decian
advocat, Șercaia (Sárkány).
(Fogaras m.)
(De 1812)

Caut un

candidat de avocat

sau un

substitut de avocat.

Terminul 1 Martie, maximul 15 Martie.

Dr. Enea Draia
adv., Marosvásárhely.
(Da 1813)

Bătăturile,

scortoșenia pielii, urciortii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 coșcană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORDANÁ” în Győr.

Publicațiune.

Insoțirea economică comercială „Plugarul” cu sediul în Blaj, aduce la cunoștință publică, că a cumpărat cantități mai mari de cucuruz, pe care îl vinde cu vagonul la gara care i să cere ori în mic la magazinul însoțirii din Blaj.

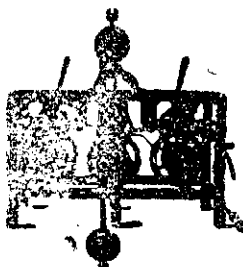
Toți cei ce au lipsă de cucuruz să binevoiască a se adresa cu toată încrederea la biroul însoțirii „Plugarul”, de unde vor primi informațiile necesare.

Membrii însoțirii vor avea favoruri deosebite.

Blaj (Balázsfalva), Ianuarie 1914.

Pu 1779—4

Direcțiunea însoțirii.

Oroloage de turn

pentru palate, aces comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly
dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapesta, VII., Tökölly-ut n-rul 52.
(Casa proprie).

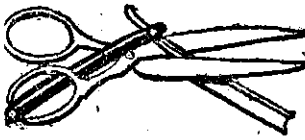
Cataloge și specificații de prețuri trimit gratis și franco.

NIG. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

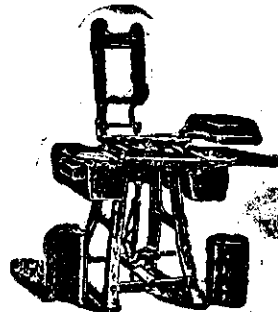
Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că am înființat în SIBIIU (Nagyszében), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută tofelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

Vi 1277

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimitearea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuirii de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

VALORIZARE de NISIP!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte: Sa 985—30

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tablilor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

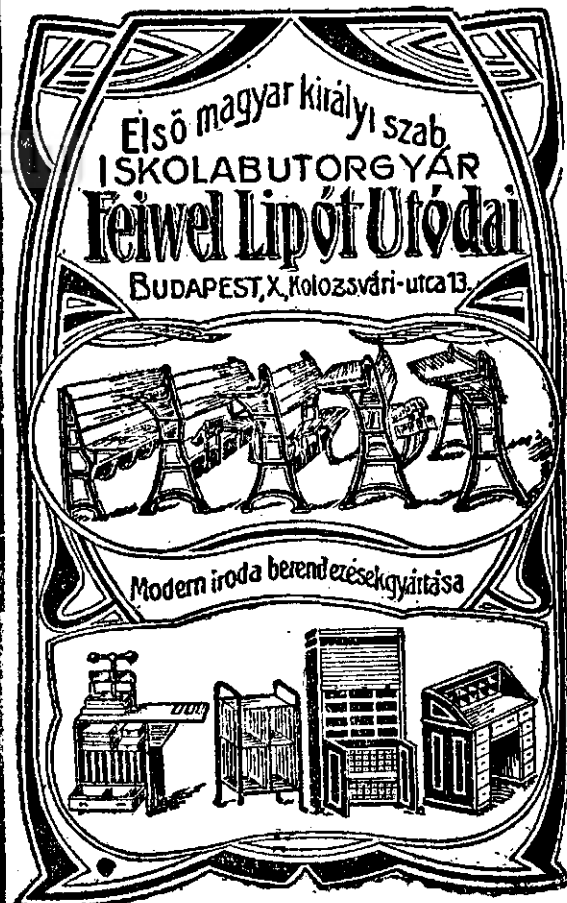
Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZÁNTÓ ÉS BECK

ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Prima fabrică de bănci de școală
brev. reg. ung.

Liferează

cele mai moderne și mai bune bănci de școală

brevetate sistem „Feiwel”, „Zahn” și „Rettig”, mobilier pentru școli aparate de gimnastică, mobilier modern pentru biserici, bănci pentru biserici și mobilier pentru grădini de copii.

Fe 1288

Prețuri gratis.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VĂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 118—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piano excelente, covorașe, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

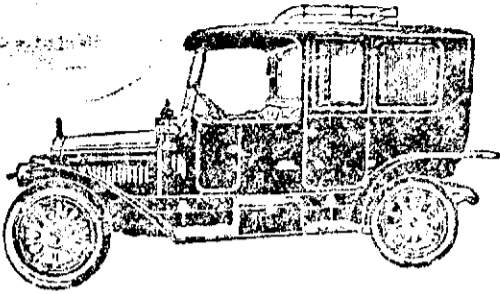

Reparatari de motoare și automobile în orice
mărire execută în atelierile mecanice de mașini

W. BENKER

SIBIIU, Lederer-gasse nrul 30.

Specialitate: Aparate electromagne-
tice de apins. — Roți dințate, tăiate.

B- 1178

Kovald Péter és Fia

atelier pentru vopsitoria de stofe, tort și blane, curățire chimică și spălătorie cu aburi

BUDAPEST, atelier și prăvălie
principală în bul. VII., Szövetség-utca 35-37.

TELEFON: József 18—00 și József 15—71.

Secție postală deosebită pentru comanda din provincie.
Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei.
Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.

Ko 1612

KOVALD COLOREAZĂ ȘI CURĂȚĂ!

KOVALD COLOREAZĂ ȘI CURĂȚĂ!

FABRICĂ TRANSILVA-
NIANĂ DE BRÂNZETURI
DE OAIE CU PUTERE
ELECTRICĂ.

Carl Albrecht

Sibiu, str. Bergergasse nr. 13-15

Oferă cele mai renumite soiuri de brânză.
Brânză secțișcă, recunoscută de cea mai
fină specialitate în lunile Martie—Septem-
vrie. Brânză de prima calitate, unsuroasă
și dulce, în lunile Septembrie—Februarie.
Brânză de oaie Scunda, mai puțin unsu-
roasă. Cea mai bună calitate de brânză de
munte în burduf. Producțiune zilnică,
— proaspete, expedate cu ramburs. —

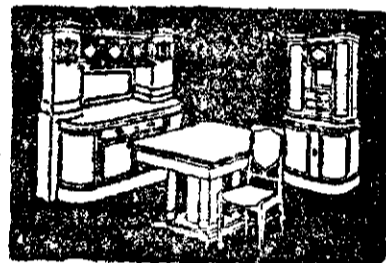
Liste de prețuri și probe se trimet la
cerere gratuit și franco.

A 1279

LAHN KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ARNOLD

ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fondată în anul 1884

Fabrică și depozit de mobile
atelier de ornamente și tapi-
serie, fabrică de matrațe de
sirmă galvanizată, anteprișă
de pompe funebre.

Fabrică de mobile, Nagyonyed

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Nici un român să nu-și cumpere mobile până ce nu vizitează
PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

în SIBIIU (Nagyszeben) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută totfelul de mobile moderne
în toate stilurile, — ca garnituri pentru

dormitoare, prânzitoare, saloane și tapeterie proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construește toate
lucrările de lipsă pentru biserici vechi și
noui și binale, pe lângă executarea cea
mai solidă; promptă și pe lângă garnți.

Telefon: 47.

(Pe 1348)

Telefon: 47.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Fiecare trebuie să știe că fotograficul

VICTOR MYSZ DIN SIBIIU

și-a vândut atelierul din strada de mai
nainte iar acum și-a deschis un

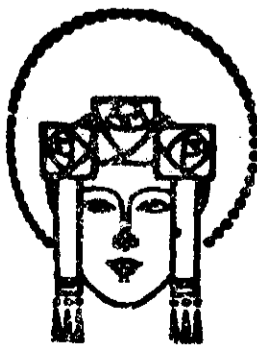
atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în

SIBIIU, str. Elisabeta nrul 34.,

unde execută totfelul de fotografii arti-
stice cu prețuri convenabile. — Fotografi-
lor amatori li-se acordă favoruri. (Mi 1587)

Pe timp închis fotografiile se execută la lumină electrică.

Primul, unicul fabricant de instrumente muzicale în
SIBIIU. — Specialist în confecționare de violine.

Babós Béla

Sibiu, mai înainte Piața mică 24, acum
str. Urezului (Reispergasse) 2.

Depozit bogat și bine asortat în violine de
școală precum și în violine de maestru
vechi și noue, citere, clarinete, de metal de
suflet harmonice și părțile lor constitutive ș. a. m.

Gramofone și plăci

în cea mai mare alegere. — Coarde din străi-
nătate cu garantat quint curat. — Repa-
raturi se execută prompt și în mod artistic.

Cereți catalog gratis și franco.

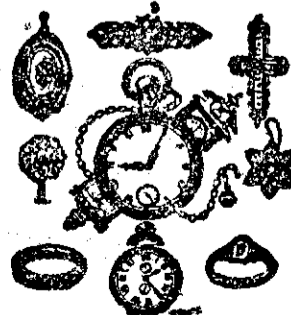

(Ba 1586)

Dacă vorești să ai un clasornic inexceptionabil sau dacă
vorești să-ți fie clasornicul reparat cu specialitate te
:: adresează clasornicarului ::

WILHELM ZEY

în SIBIIU, Piața-mică numărul 16.,

unde se capătă cu prețuri conve-
nabile, pe lângă garanță totfelul de
orologe pentru buzunar, —
pentru părete, și — sunătoare.

Fiți atenți la firmă!

Ze 1278

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.

Vagyong.

Mérleg-számla 1913. évről.

Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár-álladék			453.224	87	Alaptőke :				
Más pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék			1,013.036	89	10000 drb 400 koronás részvényben			4,000.000	
Váltó-tárca álladék			17,184.168	16	Tartalékalapok :				
Folyószámlai adósok:					Általános tartalékalap	2,658.145	92		
értékpapirokkal és jelzálogbiztosítékkal fedezve	8,843.483	70			Árfolyamkülönbözeti tartalékalap	200.000			
részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél fedezet mellett ...	1,620.059				Ingatlan értékkülönbözeti tart. alap	100.000			
törvényhatósági rövid lejáratu kölcsönök	1,262.875	39	11,726.418	09	Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapja	560.497	30	3,513.643	22
Jelzálog-kölcsönök			6,211.109	49	néhai Nachtnébel Ödön alapítványa			10,000	
Előlegek értékpapirokra			156.190		Betétek			22,361.154	48
Saját értékpapirok			1,333.980		Hitelezők			968.757	11
Ingatlan vagyon			840.000		Visszleszámított váltók			6,840.610	58
Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapjának tulajdonát képező:					Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára átruházott jelz. kölcsönök			474.806	87
értékpapirok	94.600				Be nem fizetett betét-kamat adó ...			49.531	68
ingatlan	130.000		224.600		Előre befolyt kamatok			356.501	40
néhai Nachtnébel Ödön alapítványának értékpapirjai			10.000		Előre felvett házbérek			2.528	70
Felszerelések	21.854	94			Ki nem fizetett osztalékok			135	
10% leírás	2.185	94			Nyereség-egyenleg :				
Hátralékos kamatok			13.326	86	Áthozat előző évről	70.000			
					1913. évi tiszta nyereség	538.052	32	608.052	32
			39,185.723	36				39,185.723	36

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Kelt Aradon, 1913. évi december 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Baró Urbán Ivan, s. k.
elnök.

Gróf Breda Victor, s. k.
Dr. Fábry Sándor, s. k.
Friebeisz Miklós, s. k.
Hegedüs László, s. k.

Vásárhelyi László, s. k.
igazgatók.

Purgly László, s. k.
Salacz Gyula, s. k.
Szalay Antal, s. k.
Vásárhelyi János, s. k.

Földes Soma, s. k.
főkönyvvezető, cégvezető.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a huszonnegyedik rendes közgyűléshez.

Tisztelt Közgyűlés!

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnak 1913. évi ügykezelésére és mérlegére vonatkozólag tisztelettel jelentjük, hogy a társaság vagyonkezelését és az ügyek vezetését úgy az anyaintézetnél, mint a fiókintézeteknél az egész évben éber figyelemmel kísértük, az ezekkel összefüggő könyveléseket több ízben tüzetesen megvizsgáltuk s azt tapasztaltuk, hogy úgy az ügykezelés, mint a könyvelés mindenképpen a kereskedelmi törvény és az alapszabályok intézkedéseinek megfelelően történt.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel összehasonlítottuk

s úgy találtuk, hogy a kitüntetett eredmény, úgy az általunk 1913. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag megejtett felvételekkel, mint az egyes naplókcal és könyvekkel teljesen megegyezik s a kereskedelmi törvény idevonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezekután a választmánynak és igazgatóságnak a kitüntetett 608,052 korona 32 fillér tiszta nyereség felosztását tárgyazó és az évi jelentésben foglalt javaslatához teljes egészében hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1913. évet illetőleg úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1914. évi február hó 5-én.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő-biz. elnök.

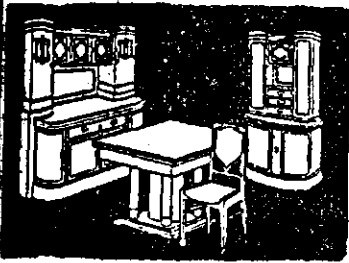
Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile

Alba-Iulia, (Gyulafehérvár) str. Séchenyi nr. 10.

==== (Casa proprie). ====

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, bisericile, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

(Hi 1280)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Agencia principală a fabricii de mașini a căilor ferate Imp.

și reg. Mare depozit de mașini de îmblătit, motoare cu benzina, absolvitoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori totfelul de mașini și recvizite economice. Noutate! Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.

Agencia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în

TORONTO (America-nordică), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălionuri și grăpi cu colți. Noutate! Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezdelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.

Agencia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții

BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu benzină, pluguri, îmblătitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achizite pentru mașini de îmblătit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicierea lemnelor. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agencia soc. pe acții Alfa Separator pentru totfelul de mașini

pentru lăptării, aparate pentru răcoirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburitoare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări de greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblătit; motoare, mașini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: **IOSIF LÁNYI** Brașov strada Lungă 201.

Telefon interurban: 382.

(La 505)

„CRIȘANA” institut de credit și de econ. soc. pe acții în Brad.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Crișana” sunt invitați prin aceasta la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Brad, Duminecă în 1 Martie 1914 st. n. la 2½ ore d. a. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le prezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutinători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1913 și stabilirea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și decideră asupra împărțirii veniturii curat.
5. Darea absoluturului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere pe anul de gestiune expirat.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență pro 1914 pentru membrii direcțiunii și a speselor de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiere.
7. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani și a unui membru în direcțiune pe un period de 1 an
8. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere pe timp de un an.

Se atrage atențiunea dominlor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21. al. 2. »Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari». § 22. »Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers acțiile lor, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. »Votul despre depunerea acțiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de adunări».

In legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiilor și extradarea documentelor despre depuneri s'au designat toate institutele cari sunt membre la »Solidaritatea» din Sibiu.

Brad, la 5 Faur 1914 st. n.

DIRECȚIUNEA.

MEGHIVÓ.

A „Crișana” takaréék és hitelintézet r. t. részvényeseit tisztelettel meghívjuk a Brádon 1914. március 1-én d. u. 1½3 órakor az intézet üzlethelyiségében megtartandó

VI-ik rendes évi közgyűlésre.

TÁRGYSOROZAT:

1. A jelenlévő részvényesek ill. részvények megállapítása és meghatalmazások igazolása.
2. Két jegyző és két bizalmiférfiu kinevezése.
3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentései az 1913. üzletévről és az évi mérleg jóváhagyása.
4. Az igazgatóság javaslata az évi tiszta nyereség felosztása tárgyában és e feletti határozat.
5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére felmentvény megadása az 1913. üzlet évre nézve.
6. Az igazgatóság tagjai részére 1914. évre vonatkozólag a jelenléti díjak megállapítása s a felügyelőbizottság tagjainak uti költségei feletti határozat.
7. Négy igazgatósági tag megválasztása 3 és egy igazgatósági tag egy évi időtartamra.
8. Egy felügyelőbizottsági tag megválasztása 1 évi időtartamra.

Felhívjuk a t. részvényesek figyelmét az alapszabályok következő intézkedéseire:

21. §. 2. bek. »A nők szavazataikat meghatalmazás után gyakorolják, a kiskorúakat gyámjuk, a gondnokoltakat gondnokuk, erkölcsi, jogi személyeket és intézeteket törvényes képviselőik, még az esetben is, ha utóbbiak nem volnának részvényesek.

22. §. Szavazattal csak azon részvényesek birnak, kiknek ebbeli minősége a társaság könyveibe legalább 1/2 évvel a közgyűlés határnapja előtt be lett vezetve, s a kik részvényeiket, illetve meghatalmazási okmányaikat a közgyűlés megtartása előtt legalább 24 órával az intézet pénztáránál, illetőleg az igazgatóság által megnevezett helyeken, utóbbiaknál eszközölt letétéről szóló elismervények azonban a közgyűlés előtt legalább 24 órával, az intézethez meg kell érkeznie, különben elkeséttnek tekintetik.

Ezen utóbbi §-ban foglaltakra való tekintettel értesítjük a t. részvényeseket, hogy a részvényeknek letétkénti elfogadásra az összes intézetek, melyek a nagyszabeni »Solidaritáta» tagjai, fel vannak hatalmazva.

Brad, 1914. február hó 5-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Activa — Vayon	Contul Bilanț la 31 Decembrie 1913	Mérleg számla 1913. december 31-én	Passiva — Tevé
Cassa — Pénzkészlet	34785 12	Capital societar — Részvénytőke	400000 —
Bon în Giro-Conto și la alte bănci. — Követelések az Osztrák-Magy. bank és más pénzüzeteknél	2642 10	Fond de rezervă general — Általános tartalékalap ¹⁾	212897.92
Cambii — Váltók	870499.40	Fond de rezervă special — Külön tartalékalap	11626.63
Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltók	772161.—	Fond de penziuni — Nyugdíjalap ²⁾	47912.64
Obligațiuni asig. cu hip. — Jelzálog kölcsönök	1642660 40	Depozite spre fructificare — Takarékbetétek	1364850 06
Obligațiuni cu cavenți — Kötvény kölcsönök ¹⁾	527362 23	Reescont — Visszleszámítás	454752 40
Lombard — Előlegek értékpapírokra	263885 08	Diverși creditori — Különféle követelő számlák	82223 57
Efecte publice și acțiuni — Értékpapírok és részvények ²⁾	4630 —	Interese transitoare anticipate — Átmeneti kamatok	48641 51
Realități — Ingatlanok	93399 —	Int. după capital soc. em II — Kamatok a II-ik kibocsátásból eredő részvény tőke után	16966 36
Mobiliar — Felszerelés	119700 —	Profit net — Tiszta nyereség	61642 84
	6450 —		
¹ O parte din ele sunt intabulate — Ezen kötvények egy része jelzálogilag biztosítva van. Din care ² Rentă ung. în cor. 40/0 — 40/0 koronajáradék . . . . . K 5114.— melyből Sscrisuri fonciare Albina — Albina záloglevél . . . . . K 40.760.— Acțiuni dela banca austro-ung. — Osztrák-Magyar bank részvény . . . . . K 10.275.— K 60.145.—		¹ Cu dotația din anul acesta va fi (A f. évi dotacioval lesz K 223.015.07 ² Cu dotația din anul acesta va fi (A f. évi dotacioval lesz K 53.607.92	
	2695513 93		2695513 93

Pierderi — Veszteség	Contul pierderi și profit cu 31 Dec. 1913	Veszteség és nyereség számla 1913 dec. 31-én	Venite — Nyereség
Interese de depuneri — Betét kamat	68123 06	Interese dela cambii — Váltó-kamat	83517 87
Interese de reescont—Visszleszámítási kamat	46245 30	Interese dela cambii cu acop. hip. — Jelzálog bizt. váltó kamat	63512 96
Interese de lombard — Lombard kamat	7170 44	Interese dela obligațiuni asig. cu hipotecă — Jelzálog kölcsönkamata	52773 57
Interese după fondul de penziuni — Kamata a nyugdíj alap után	2174 04	Interese dela obligațiuni cu cavenți — Kötvény kölcsönkamata	27218 60
Salare — Fizetések	22318 06	Venit dela efecte — Értékpapírok jövedelme	3713 35
Bani de cuartir — Lakbérek	2924 99	Venit dela realități — Ház és haszonbér jövedelem	6029 59
Marce de prezență — Jelenléti bárcák	1835 —	Proviziuni — Jutalékok	30401 27
Diverse spese — Különféle költségek	11953 37		
Dări și competențe — Adók és illetékek	22679 37		
Dare după depuneri — Betét kamata	6811 31		
Chirie — Házbér	600 —		
Amortizări: — Leírások:			
din împrumuturi dubioase — Kéteskövetelésekből	7351.01		
din efecte, ca dif. de curs — Az értékpapírokból, mint árfolyam veszteség	455.82		
din realități — Az ingatlanokból	4194.20		
din mobiliar — A felszerelésből	688.40		
Profit net — Tiszta nyereség	61642 84		
	267167 21		267167 21

Comșa m. p.,
director executiv — vezérigazgató.

Brad, 31 Decembrie 1913.

p. pa. Ghișa m. p.,
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:

Vasile Damian m. p.,
președinte — elnök.

Cornel Lazar m. p.,
vice-președinte — alelnök.

Dr. Teodor Pap, m. p.,

Ioan German m. p.,
Nicolae Bedea m. p.,
Romul Coțoiu m. p.

Aron Roman m. p.,
Dr. Nicolae Robu m. p.,
Ioan Mera m. p.,

Ioan Cutean m. p.,
Petru Rimbaș m. p.,
Virgil Albescu m. p.,

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE — A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Subscrisul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte — Alolirof felügyelő-bizottság a fenti számlákat átvizsgálván, azokat rendben találta s összhangzásban az intézet könyveivel.

Brad, la 30 Ianuarie 1914.

I. Perian m. p.,
Nicolae Popp m. p.,

Savu Stănilă m. p.,
Dominic Rațiu m. p.,

Andron Bogdan m. p.,
Constantin Popp m. p.,
revizor expert al „Solidarității” — a „Solidaritetea” revizora.

Onorată adunare generală!

In decursul scontrărilor făcute atât la centrală cât și la filia'ele institutului am constatat regulă și exactitate.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1913 cu un profit curat de C 61,642.84 l-am revăzut și aflat în deplină regulă și corect.

Vă propunem deci:

- să aprobați bilanțul,
- să dați atât direcțiunei cât și comitetului de supraveghere absolutorul pe anul expirat și
- să primiți propunerea Direcțiunei cu privire la distribuirea profitului curat, la care și noi ne alăturăm.

Brad, la 30 Ianuarie 1914.

Comitetul de supraveghiere:

I. Perian m. p.,

Dominic Rațiu m. p.,

Savu Stănilă m. p.,

Nicolae Popp m. p.,

Andron Bogdan m. p.,

Tisztelt közgyűlés!

A mult év folyamán többször rovincsoltunk úgy a fő intézetnél, mint az intézet fiókjainál és minden alkalommal rendet és pontosságot észleltünk.

Az 1913. december hó 31-én 61,642 kor. 84 fill. tisztanyereséggel lezárt mérleget megvizsgáltuk s helyesnek találtuk.

Indítványozzuk miszerint:

- a mérleget helyben hagyni,
- úgy az igazgatóság mint a felügyelő-bizottságnak a múlt évre a felmentvényt megadni és
- az igazgatóság indítványát a tiszta nyereség hováfordításáért elfogadni méltóztassék.

Kelt Brádon, 1914. január hó 30.

A felügyelőbizottság: